

SKÚŠKA

Samostatným: * SÚČTY PODPRIESTOROV

* JADRO A OBRÁZ - len „čísli“ dôkazy

* DETERMINANTY

$$\uparrow d(\text{Ker } f) + d(\text{Im } f) = d(V) : \text{ bez } D$$

↑ len tie dôkazy, kt. budú na prednáške

CHCEM aby ste vedeli VLASTNOSTI
+ POČÍTAŤ determinandy

Hodnotenie: 40/60

100-90 A

89.5-80 B

79.5-70 C

69.5-60 D

59.5-50 E

DETERMINANTY

MINULÉ: geometricky = plocha, objem (+ ZNAMENKO)
 ↳ rozšířením na více rozměrů
 $n \times n$

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22} - a_{12}a_{21}$$

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} = a_{11}a_{22}a_{33} + a_{12}a_{23}a_{31} + a_{13}a_{21}a_{32} - a_{11}a_{23}a_{32} - a_{12}a_{21}a_{33} - a_{13}a_{22}a_{31}$$

$$\varphi = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 3 & 2 \end{pmatrix} \quad \text{sgn}(\varphi) = 1$$

Definícia 6.2.3. Nech A je matice typu $n \times n$ nad polem F , $A = \|a_{ij}\|$. Determinant matice A je

$$|A| = \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1\varphi(1)} a_{2\varphi(2)} \dots a_{n\varphi(n)} \quad (6.1)$$

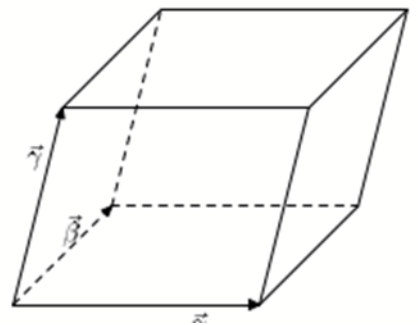
Symbolom $\sum_{\varphi \in S_n}$ rozumieme, že sčítajeme cez celú množinu S_n , teda pre každú permutáciu $\varphi \in S_n$ pripočítame jeden sčítanec uvedeného tvaru. (Množina S_n je konečná, teda takýto súčet je jednoznačne definovaný.)

$$|A| = \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1\varphi(1)} a_{2\varphi(2)} \dots a_{n\varphi(n)} \quad \varphi = \begin{pmatrix} 1 & 2 & \dots & n \\ \varphi(1) & \varphi(2) & \dots & \varphi(n) \end{pmatrix}$$

↳ $n!$ sčítanecov
 ↳ Každým číslom obahuje práve 1 prvok a každé číslo riadku
 — || — — || — — || — — || — sčítanec

$4! = 24$
 $5! = 120$ (?) AKO náhodne determinanty EFEKTÍVNEJŠIE (?)

VÝPOČET determinantu:
 < Laplaceov rozvoj
 ERD/ESD

Veta 6.2.6. Nech A je matica typu $n \times n$. Potom

$$|A| = |A^T|.$$

$$\begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 1 & 1 \\ 3 & 3 & 1 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 1 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{vmatrix}$$

D: preskôin.

D: z def.

↳ rovnaki matic

↳ prvok a (inverzia)

↑ ↑

$$\boxed{?} \quad \det(\varphi) = \det(\varphi^{-1}) \quad \boxed{?}$$

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & \vdots & \dots & \vdots \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{vmatrix}$$

$$a \quad a$$

4×4

$$|A| = \det(a_{11} \ a_{12} \ a_{13} \ a_{14} \\ \vdots \\ a_{41} \ a_{42} \ a_{43} \ a_{44})$$

$$\varphi = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 1 & 3 & 4 & 2 \end{pmatrix}$$

$$|A^T| = \begin{vmatrix} a_{11} & & & \\ & a_{22} & & \\ & & a_{33} & \\ & & & a_{44} \end{vmatrix}$$

$$\varphi^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 1 & 3 & 2 & 2 \end{pmatrix}$$

VÝPOČET DETERMINANŮ ČEZ ERO (ESO)

* D mied. preskôin

* Tãe òo prãidãe → bez Laplaceovho maticy

$$|A| = \begin{vmatrix} \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots \end{vmatrix}$$

ESD = ERO na A^T

Veta 6.3.5. Ak maticu B získame z A vynásobením k -teho riadku skalárom $c \in F$, tak

$$|B| = c|A|.$$

D:

$$|A| = \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1\varphi(1)} a_{2\varphi(2)} \dots a_{n\varphi(n)}.$$

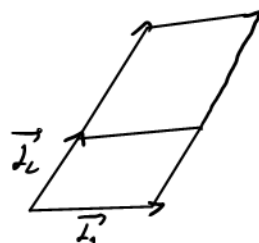
n. b. n. matic c :

$$|B| = \sum_{\varphi} (-1)^{i(\varphi)} a_{1,\varphi(1)} a_{2,\varphi(2)} \dots c a_{i,\varphi(i)} \dots a_{n,\varphi(n)}$$

$$= c \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1\varphi(1)} a_{2\varphi(2)} \dots a_{n\varphi(n)} = c|A| \quad \square$$

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ c a_{31} & & a_{33} \\ a_{42} & & \end{vmatrix}$$

GEDM:

$$S = \mathbb{R} \cdot \mathbb{N}$$

$\mathbb{Z}$ c-brãã

$$V = S_f \cdot \mathbb{N}$$

Důs: Ak A má nulový vektor $\Rightarrow |A| = 0$.

D: $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$

Věta 6.3.10. Ak matice B vznikne z A vzájemnou výměnou dvou řádků, tak $|B| = -|A|$.
(Výměna 2 řádků matice mění znaménko determinantu.)

gram. $\rightarrow$ $\textcircled{1}$ znaménko $\textcircled{2}$

D: $A \ a_{ij}$

$B \rightarrow$ n A výměnou s -ty a t -ty řádků

$b_{sj} = a_{tj}, \ a_{tj} = b_{sj} + \text{ostatní řádky}$

$$\begin{aligned} |B| &= \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} b_{1,\varphi(1)} \dots b_{s,\varphi(s)} \dots b_{t,\varphi(t)} \dots b_{n,\varphi(n)} \\ &= \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1,\varphi(1)} \dots a_{s,\varphi(s)} \dots a_{t,\varphi(t)} \dots a_{n,\varphi(n)} \\ &= \sum_{\varphi} (-1)^{i(\varphi)} a_{1,\varphi(1)} \quad a_{s,\varphi(s)} \quad a_{t,\varphi(t)} \dots a_{n,\varphi(n)} \end{aligned}$$

* $\varphi \rightarrow \varphi'$ bij. $S_n \rightarrow S_n$ n.d.v.

* $\textcircled{2} \ i(\varphi) \quad \textcircled{3} \ n. \ i(\varphi') \quad \textcircled{2}$

$\textcircled{2} (-1)^{i(\varphi)} = - (-1)^{i(\varphi')} \textcircled{2}$

$\varphi = \begin{pmatrix} 1 & s & t & n \\ \varphi(1) & \varphi(s) & \varphi(t) & \varphi(n) \end{pmatrix}$

$\varphi' = \begin{pmatrix} 1 & s & t & n \\ \varphi(1) & \varphi(t) & \varphi(s) & \varphi(n) \end{pmatrix}$

$= \sum_{\varphi' \in S_n} (-1)^{i(\varphi')} a_{1,\varphi'(1)} \dots a_{s,\varphi'(s)} \quad a_{t,\varphi'(t)} \dots a_{n,\varphi'(n)}$

$\textcircled{2} \checkmark$

$= - \sum_{\varphi' \in S_n} (-1)^{i(\varphi')} a_{1,\varphi'(1)} \dots a_{s,\varphi'(s)} \quad a_{t,\varphi'(t)} \dots a_{n,\varphi'(n)}$
 $= -|A|$

$$\varphi = \begin{pmatrix} 1 & & & & \\ \varphi(s_1) & \varphi(s_2) & \varphi(s_k) & \varphi(s_l) & \varphi(s_n) \end{pmatrix}$$

$$\varphi^{\wedge} = \begin{pmatrix} 1 & & & & \\ \varphi(s_1) & \varphi(s_2) & \varphi(s_k) & \varphi(s_l) & \varphi(s_n) \end{pmatrix}$$

kde prírodné oddelili imovnosti: ~~pred s, za k~~
 medzi $\varphi(s_2), \varphi(s_k)$ bola inervat $\rightarrow$ znamienko -1
 nebola $\rightarrow$ prírodné $+1$

$$\begin{matrix} (s, k) & s < k < n & \pm 1 \\ (l, k) & s < k < n & \pm 1 \\ & \uparrow \uparrow & \end{matrix}$$

$$2(l - s + 1) \text{ znamienok } 0 \pm 1$$

aké s, l $\varphi(s_2) \varphi(s_k)$ znamienko 0 ± 1
 $\varphi(s_l) \varphi(s_2)$

NEPRÁVNY počet znamienok 0 ± 1
 $\Downarrow \Downarrow$
 $i(\varphi) \neq i(\varphi^{\wedge})$ majú rovnú paritu $\square$

Veta 6.3.8. Nech matice A a B sú matice typu $n \times n$, ktoré sa líšia len v k -tom riadku. Potom $|A| + |B| = |C|$, kde $c_{ij} = a_{ij} = b_{ij}$ pre $i \neq k$ a $c_{kj} = a_{kj} + b_{kj}$.

D:

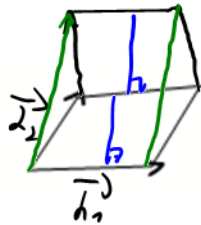
$$A = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 2 & 1 & 2 \\ 3 & 1 & 1 \end{pmatrix} \quad B = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ -2 & 1 & -3 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix} \quad C = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 0 & 2 & 0 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix} \quad |C| = |A| + |B|$$

$$|A| = \sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1\varphi(1)} a_{2\varphi(2)} \dots a_{n\varphi(n)}$$

$$\begin{aligned} |C| &= \sum (-1)^{i(\varphi)} c_{1,\varphi(1)} \dots \overbrace{(a_{k,\varphi(k)} + b_{k,\varphi(k)})}^{c_{k,\varphi(k)}} \dots c_{n,\varphi(n)} \\ &= \sum (-1)^{i(\varphi)} c_{1,\varphi(1)} \dots a_{k,\varphi(k)} \dots c_{n,\varphi(n)} \\ &\quad + \sum (-1)^{i(\varphi)} c_{1,\varphi(1)} \dots b_{k,\varphi(k)} \dots c_{n,\varphi(n)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 &= \sum_{j=1}^n (-1)^{i+j} a_{1,j} \dots a_{i-1,j} \dots a_{i+1,j} \dots a_{m,j} \\
 &+ \sum_{j=1}^n (-1)^{i+j} b_{1,j} \dots b_{i-1,j} \dots b_{i+1,j} \dots b_{m,j} \\
 &= |A| + |B| \quad \square
 \end{aligned}$$

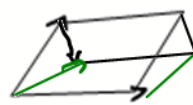
$$A = \begin{pmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{pmatrix} \quad B = \begin{pmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{b}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{pmatrix} \quad C = \begin{pmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{a}_i + \vec{b}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{pmatrix}$$

celladria - monachi
 mlyh = mion.

$$S = n(N_1 + N_2) = S_1 + S_2$$

2 NAMIENKO:

← rozdiel

Veta 6.3.9. Ak matica B vznikne z A pripočítaním c -násobku niektorého riadku k inému (pričom $c \in F$), tak $|B| = |A|$.

→ N.D.Ú, gendica

$$\begin{aligned}
 \begin{vmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{a}_i + c\vec{a}_j \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{vmatrix} &= \begin{vmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} c\vec{a}_j \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{vmatrix} \\
 &= |A| + c \underbrace{\begin{vmatrix} \vec{a}_j \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{vmatrix}}_{= 0 \text{ (2 rovnaké r.)}} = |A|
 \end{aligned}$$

Veta 6.3.7. Ak má matica A dva rovnaké riadky, tak $|A| = 0$.

$$D: \quad |A| = \begin{vmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \end{vmatrix} = - \begin{vmatrix} \vec{a}_1 \\ \vdots \\ \vec{a}_i \\ \vdots \\ \vec{a}_m \\ \vec{a}_i \end{vmatrix} = -|A|$$

$$|A| = -|A| \Rightarrow |A| = 0$$

↑ prejde $F = \mathbb{R}, \mathbb{K}_3, \mathbb{K}_T \dots$
 ↓ nie $F = \mathbb{Z}_2$

pozor D: - n f rozšíren (npr. Laplaceov rozvoj)

VIENE: Ako ERD emenia del.

$$|A| = -|A_1| = -c_1 |A_{c1}| \dots = +1 - c_1 \dots c_k |0 \nabla|$$

Veta 6.3.11. Ak A je horná trojuholníková matica (pod hlavnou diagonálou má nuly), tak determinant matice A sa rovná súčinu prvkov na diagonále.

$$|A| = a_{11} a_{22} \dots a_{nn}$$

Dôsledok 6.3.12. Determinant diagonálnej matice sa rovná súčinu diagonálnych prvkov.

$$\begin{vmatrix} d_1 & & \\ & \ddots & \\ & & d_n \end{vmatrix} = d_1 d_2 \dots d_n$$

$$\sum_{\varphi \in S_n} (-1)^{i(\varphi)} a_{1\varphi(1)} a_{2\varphi(2)} \dots a_{n\varphi(n)}$$

$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ 0 & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{n1} & \dots & 0 & a_{nn} \end{vmatrix} = a_{11} a_{22} \dots a_{nn}$
 + ostatné obsahujú nulu

↑
idea D

6.3.1 Laplaceov rozvoj $\rightarrow$ pravidlo samostatne

6.4 Determinant súčinu matíc

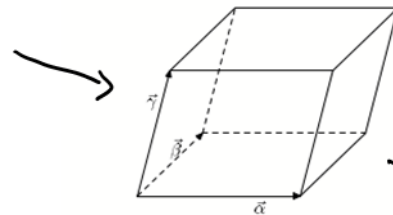
Veta 6.4.1. Nech A, B sú dve matice typu $n \times n$ nad poľom F. Potom platí

$$|AB| = |A| \cdot |B|$$

$\hookrightarrow$ viz D

GEOM: $\vec{x} \mapsto \vec{x} A$

objem sa zväčšil
 $|A|$ -krát
 (pre 1-kuču + pre zväčšenie)

$\vec{x} \mapsto \vec{x} B$

$1 \mapsto |A| \mapsto |A| \cdot |B|$

$\nearrow$ + zmenilo

Kalkulácia sa zväčšil objem pri dvojitom zobrazení.